

**Моніторинг антикризових заходів
та механізми подолання фінансово-економічної кризи
I квартал 2009 року**

1. Антикризові заходи в світовій практиці.

- 1.1. Загальні тенденції в сфері антикризового регулювання в світі
- 1.2. Антикризові заходи в провідних країнах світу (США, Німеччина, Великобританія, Японія, Росія).

2. Заходи з подолання економічної кризи в Україні

- 2.1. Кризові явища в економіці України
- 2.2. Прийняті антикризові заходи в Україні та їх оцінка

1. Антикризові заходи в світовій практиці

1.1. Загальні тенденції в сфері антикризового регулювання в світі

Заходи антикризового регулювання, що приймалися урядами багатьох країн світу в II півріччі 2008 р. були орієнтовані на підтримку та стабілізацію фінансових систем з метою поживлення кредитування реального сектора економіки та розширення внутрішнього попиту. Ресурсами для рефінансування економіки були бюджетні кошти; міжнародні валютні резерви, кошти стабілізаційних фондів та позики міжнародних фінансових організацій.

Результати ряду самітів, зокрема G8 та G20, що були присвячені розробці спільної стратегії антикризових дій, обмежились пропозиціями загального характеру.

Прийняті учасниками саміту G20 15 листопада 2008 р. принципи виходу з глобальної економічної кризи були орієнтовані виключно на стабілізацію фінансової системи і не торкалися фундаментальних принципів функціонування ринкової економіки.

Питання ефективності антикризового регулювання буде ключовим для обговорення на наступному саміті G20, який попередньо заплановано на квітень 2009 року.

Таким чином, незважаючи на вжиті заходи активне втручання у функціонування ринкового механізму не дало очікуваних результатів.

За підсумками 2008 р. в переважній більшості розвинених економік світу відбулось суттєве скорочення темпів приросту ВВП, нарощування темпів інфляції, зростання рівня безробіття та обсягів державного боргу.

За прогнозами МВФ в 2009 р. рецесія світової економіки посилиться. В цілому очікується зростання ВВП лише на 0,5% відносно минулого року, а в розвинених країнах світу очікується скорочення ВВП на 2%, що є найгіршими очікуваннями з часів Другої світової війни. Найбільші темпи скорочення ВВП прогнозуються в Великобританії (2,8%), Японії (2,6%), Німеччині (2,5%)¹.

З почату 2009 року в механізмах антикризового регулювання почали переважати заходи щодо державного стимулювання попиту, здійснення політики протекціонізму та зниження податкового навантаження (план Б.Обами, план Г.Брауна). За здійснення активного податкового стимулювання, розширення державного замовлення та державного інвестування виступає Єврокомісія².

З метою стабілізації банківського сектора США та деякі інші країни світу розглядають питання про застосування інституту "поганого банку" (з державною участю), який акумулюватиме неліквідні активи постраждалих кредиторів. Єдина компенсація, яку можуть запропонувати банки державі - пакети власних акцій. Зазначена форма оздоровлення банківського сектора, запозичена з досвіду Швеції, передбачає можливість розділення активів банків на безнадійні, проблемні та здорові. Безнадійні активи – списуються, а

---

¹ <http://www.prime-tass.ru/news/show.asp?id=859678&ct=news>

² <http://www.euronews.net/ru/article/19/01/2009/brussels-cuts-growth-prediction-further/>

проблемні передаються на баланс окремої новоствореної компанії з управління „поганими” активами. Окремі управлінські компанії з метою оптимізації витрат управління можуть бути об’єднані в єдину компанію з державною участю³. Ініціатива по створенню "поганого банку" може призвести до переходу до держави великої кількості прав по заставах від комерційних банків Таким чином, мова йде про одну з форм націоналізації⁴.

Також серед механізмів фінансової стабілізації розглядається можливість обмеження торгівлі деривативами, зокрема свопами «кредит-дефолт» (CDS). Своп «кредит-дефолт» — похідний інструмент у вигляді контракту з набором фіксованих параметрів, і виступає ринковою страховкою від дефолту емітента боргових зобов’язань. Цей ринок сформувався і нестримно виріс останніми роками, його об’єм в США зараз складає \$29 трлн.. Окремі експерти пропонують заборонити операції з CDS без покриття⁵.

Окремими ліберальними економістами ставиться під сумнів доцільність здійснення антикризового регулювання, вважаючи що розгортання світової фінансової кризи є природним процесом „очищення”⁶.

В сфері удосконалення валютного регулювання набуває розповсюдження ідея повернення до оновленої Бреттон-Вудської системи з прив’язкою до золотого стандарту, зважаючи на нестабільність діючої мультивалютної системи конкурентних валют^{7,8}.

Неефективність антикризових заходів стала однією із причин поступового переростання фінансово-економічної кризи в кризу тотальної недовіри, що утруднює реалізацію подальших

---

³ <http://www.vedomosti.ru/newspaper/article.shtml?2009/02/03/179834>

⁴ <http://www.newsru.com/finance/28jan2009/usbank.html>

⁵ <http://www.smoney.ru/news/index.shtml?2009/01/29/8843>

⁶ Уильям Блэк „Адам Смит был прав насчет стимулов корпоративных менеджеров в отсутствие эффективного регулирования” // http://www.cato.ru/pages/151?idpage=69&idcat=666&parent_id=

⁷ Педро Шварц „Новый Бреттон-Вудс или валютная конкуренция?” //

http://www.cato.ru/pages/151?idpage=69&idcat=646&parent_id= ;

⁸ С. Байзаков „Казахстанский опыт: системные принципы экономического управления”.

В кінці січня 2009 р. відбулось два міжнародні форуми, на яких, зокрема, піднімались питання антикризового регулювання та формування нового світового порядку – Світовий економічний форум в м. Давос (Швейцарія) та Світовий соціальний форум у м. Белем (Бразилія).

На Давоському форумі ключовою темою стало формування посткризового світу на основі посилення ролі урядів та центральних банків. Натомість, на Белемському форумі заходи щодо подолання кризових явищ розглядались через призму антиглобальних настроїв.

Результати Давоського форуму засвідчили неефективність прийнятих до цього часу заходів. В жодній з країн не було отримано позитивних результатів. Атмосфера форуму характеризувалася переважанням констатації проблем, аніж пропозицій щодо раціональних механізмів їхнього розв'язання⁹.

Серед основних причин розгортання світової фінансової кризи учасники форуму у Давосі відзначали відсутність регулювання і прозорості на фінансових ринках, безвідповідальність, відсутність дійсного лідерства і належного управління, неадекватна оцінка активів і ризиків, і як результат — тотальна недовіра і фінансовий колапс.

Регламент світового форуму в Давосі не передбачав прийняття спільної декларації. Однак, в цілому учасники форуму визначили вектор руху в напрямі підписання нової світової торгівельної угоди і боротьби з протекціонізмом¹⁰.

1.2. Антикризові заходи в провідних країнах світу (США, Німеччина, Великобританія, Японія, Росія).

США

На думку експертів, економіка США переживає найбільшу кризу з часів Великої депресії. Прогнозоване скорочення ВВП США у 2009 р.

⁹ <http://www.vedomosti.ru/newspaper/article.shtml?2009/01/29/179176>

¹⁰ <http://www.euronews.net/ru/article/01/02/2009/world-economic-forum-ends-amid-gloom/>

становить 2,5 %.¹¹ Вочевидь, план Полсона, який передбачав стабілізацію фінансової системи за рахунок придбання неліквідних інвестиційних цінних паперів комерційних банків на суму біля 700,0 млрд. дол. і зменшення податкового навантаження на бізнес та середній клас на суму 110 млрд. дол. США,¹² виявився неефективним.

Новий план президента США Б. Обама передбачає додаткові ін'єкції в економіку США на рівні 819,0 млрд. дол., з яких біля 544,0 млрд. дол. планується витрати на інвестування економіки (розвиток інфраструктури, будівництво доріг, модернізацію аеропортів, залізниць та високотехнологічні проекти), та біля 275,0 млрд. дол. – на зменшення податкового навантаження на економічних суб'єктів.¹³ Очікуваним результатом фінансових вливань має стати додаткове створення 2,6 млн. робочих місць. Але у випадку провалу антикризового плану на США чекає більш ніж трильйонний бюджетний дефіцит.

Одним з елементів "плану Обама" є стимулювання внутрішнього попиту , зокрема при здійсненні державних інвестицій передбачається використання товарів вироблених в США.

Європейський Союз

Слід розрізняти антикризові дії окремих країн в межах ЄС та наднаціональні спільні антикризові дії. Країнам ЄС досі не вдалося виробити єдиний план виходу з кризи, про що свідчать суперечки між лідерами Великобританії, Франції та Німеччини, а також відсутність канцлера Німеччини А. Меркель на засіданні Єврокомісії з питань антикризових дій.¹⁴ У той же час, лідери Великобританії, Франції та Єврокомісії прийняли пакет

---

¹¹ <http://top.rbc.ru/economics/28/01/2009/276883.shtml>

¹² <http://www.newsru.com/world/04oct2008/polsona.html>

¹³ <http://www.lenta.ru/news/2009/01/29/approve/>

¹⁴ <http://www.lenta.ru/news/2008/12/11/critics1/>

економічних стимулів для Європейського Союзу, який передбачає виділення 200,0 млрд. євро.¹⁵

Великобританія продовжує реалізовувати план прем'єр-міністра Г. Брауна, який передбачає декілька етапів і коштуватиме економіці 500 млрд. фунтів стерлінгів.¹⁶ Перший етап був спрямований на стабілізацію фінансових інститутів, в тому числі за рахунок націоналізації (шляхом придбання контрольного пакету акцій) провідних фінансових груп – HBOS та Lloyds TSB, а також найбільшого британського банку RBS (Королівський банк Шотландії).¹⁷ Перший етап коштував Великобританії біля 53,0 млрд. дол.¹⁸ Другий етап плану не передбачатиме рекапіталізації банків за державні кошти. Натомість, планується реалізація програми створення громадських робочих місць (подібної до програми Рузвельта) у сфері початкової освіти, охорони здоров'я, розбудови інфраструктури, транспорту, альтернативної енергетики.¹⁹ Результатом другого етапу антикризових дій має стати створення додаткових 100,0 тис. робочих місць.

На думку міністра економіки Німеччини М. Глоса, країна перебуває у стані найважчої рецесії за всю історію. У 2009 році прогнозується скорочення ВВП на 2,25 % та зростання рівня безробіття до 8,4 % (3,5 млн. осіб).²⁰ З метою поліпшення економічної кон'юнктури уряд Німеччини виділив 80 млрд. євро. У той же час, міністр фінансів Німеччини П. Штайнбрюк вважає план Брауна неефективним (особливо у частині зменшення податкового навантаження за рахунок зниження ставки ПДВ до 15 %), занадто витратним, і таким, що призведе до зростання національного боргу Великобританії до рівня 1,0 трлн. фунтів.²¹

---

¹⁵ http://newsru.com/finance/09dec2008/merkel_print.html

¹⁶ <http://www.lenta.ru/news/2008/12/11/critics1/>

¹⁷ <http://bankir.ru/news/newsline/15.10.2008/161390>

¹⁸ <http://delo.ua/news/98255/>

¹⁹ <http://news.finance.ua/ru/~1/0/all/2009/01/04/148039>

²⁰ <http://dailynewsmaker.ru/2009/01/22/3973.html/>

²¹ <http://www.lenta.ru/news/2008/12/11/critics1/>

Японія

Уряд Японії вже ухвалив три плани стимулювання економіки країни, які передбачають інвестицій на суму близько 600,0 млрд. дол. США.²² В межах цих планів передбачається придбання державними банками Японії акцій та облігацій компаній, яким загрожує банкрутство. Кількість банкрутств у 2008 році зросла на 15,7 % і досягла 12,6 тис. компаній (переважно, транспортної та будівельної галузі). Загальна заборгованість корпоративного сектору Японії досягла 133,0 млрд. дол. США, а ВВП скорочувався протягом II та III кварталів 2008 року на 2,4% та 0,4% відповідно.

Росія

Незважаючи на достатньо високі темпи економічного зростання (приріст ВВП оцінюється на рівні 6,0 %), у 2008 році в Росії спостерігався істотний відплив капіталу, обсяги якого за попередньою оцінкою становили близько 100,0 млрд. дол. США.²³

Якщо попередні чотири місяці Росія зосередила ресурси на підтримці фінансового сектору, надавши приватному сектору можливість хеджувати ризики, пов'язані із зміною валютних курсів, то наразі пріоритет віддається реалізації інфраструктурних інвестиційних проектів за допомогою державного стимулювання економіки, підтримці підприємств енергетичного сектору шляхом надання податкових преференцій, кредитуванню стратегічно важливих підприємств^{24, 25}.

---

²² <http://www.fundmarket.com.ua/news/497eeace7bd94/>

²³ <http://www.grani.ru/Politics/Russia/m.145585.html>

²⁴ <http://www.smoney.ru/analytics/index.shtml?2009/02/04/8998>

²⁵ <http://www.vedomosti.ru/newsline/index.shtml?2009/02/04/722774>

2. Заходи з подолання економічної кризи в Україні

2.1. Кризові явища в економіці України

Нестабільність світової фінансової системи позначилась повною мірою на економіці України, яка функціонує в умовах внутрішньої економічної та політичної кризи, фактичного розвалу системи влади та системи управління економікою та призвела до масштабних кризових явищ.

Заходи антикризового регулювання, спроби якого здійснює діюча влада є вкрай неефективними, а дестабілізація економічних процесів посилюються.

Головними ознаками загострення кризових явищ в Україні є:

- посилення інфляційних процесів (за підсумками 2008 р. індекс споживчих цін становив 122,3% до грудня попереднього року, такий рівень інфляції в Україні востаннє спостерігався в 2000 році);
- різке скорочення обсягів промислового виробництва (за підсумками 2008 р. вперше за останні 10 років зафіксовано скорочення обсягів промислового виробництва – на 3,1% відносно попереднього року, при цьому впродовж 9 місяців відбувалось зростання і лише внаслідок різкого скорочення виробництва в 4 кварталі відбулось загальне падіння промислового виробництва за підсумками року);
- валютна криза, яка характеризується непередбачуваністю коливань курсу національної валюти та появою тенденцій до його девальвації, що загрожує зростанням рівня збитковості суб'єктів господарювання та позначається на падінні рівня життя населення (лише протягом останнього кварталу 2008 р. номінальна девальвація гривні склала майже 60%);
- зростання дефіциту поточного рахунку платіжного балансу, що загрожує Україні суверенним дефолтом (негативне сальдо зовнішньоторговельного балансу за підсумками січня-листопада 2008 р. досягло рівня 10,2% ВВП, що є найвищим показником з часів незалежності України, за даними НБУ сальдо поточного рахунку платіжного балансу за підсумками 2008 р. очікується на рівні \$11,9 млрд., або 6,7% ВВП (в порівнянні з \$5,3 млрд. и 3,7% от ВВП в 2007 році);
- зниження рентабельності виробництва експортно-орієнтованих підприємств у зв'язку з погіршенням зовнішньоекономічної кон'юнктури та підвищенням вартості імпортованого природного газу²⁶;
- зростання рівня безробіття (протягом останнього кварталу минулого року рівень безробіття зріс з 1,8% до 3% або на 330 тис. осіб.);

---

²⁶ <http://www.prometal.com.ua/news.php?id=183707&archive=show>; <http://ukrmet.com.ua/news/item/2934>

- поява тенденції до скорочення реальних доходів населення (в листопаді-грудні 2008 р. реальна середньомісячна заробітна плата скоротилась на 1,6% відносно відповідного періоду попереднього року).
- загострення проблем в сфері державних фінансів: дефіцит зведеного бюджету становив за підсумками 2008 року 1,5% ВВП, однак при цьому спостерігається низький рівень фінансування видатків (92%) а також стабільне зменшення коштів на єдиному казначейському рахунку: в січні обсяг коштів на ЄКР становив лише 86% відносно середнього рівня відповідного періоду 2007-2008 рр. та 73% відносно середнього рівня грудня минулого року.

Зростаючі загрози фінансовій стабільності економіки України констатуються провідними міжнародними рейтинговими агенціями, зокрема Standart&Poors та Fitch. Протягом 2008 року відбувалось стабільне зниження довгострокових суверенних кредитних рейтингів та зростання ризиків конвертації валюти, що засвідчує високу чутливість фінансової сфери до негативних змін комерційних, фінансових та економічних умов^{27,28}.

В щорічному рейтингу економічної свободи центру Heritage Foundation²⁹ Україна втратила майже 20 позицій, вперше з 2002 року ставши "економічно невільною країною". Причиною цього стали непрозорість державних витрат, втручання уряду в роботу бізнесу і відсутність боротьби з корупцією. На думку експертів Heritage Foundation, методи, які Україна використовує для подолання кризи, і далі погіршуватимуть позиції країни.

Консалтингова фірма Eurasia Group в щорічному виданні Top Risks розмістила Україну на 8-му місці в списку 10 ризикованих країн, від яких може постраждати світова економіка. Основними причинами такого рішення були політичне протистояння між гілками влади, зростання соціальної напруги в суспільстві внаслідок підвищення рівня безробіття та зниження рівня життя. Іншими центрами нестабільності є конгрес США, Південна Азія, Іран, Ізраїль, Росія, Ірак, Венесуела, Мексика, Туреччина та Південна Африка

Причинами посилення нестабільності є системні вади державної економічної політики, нерозвиненість державних та ринкових інститутів, а також макроекономічні структурні диспропорції.

Вади державної економічної політики в Україні мають наступні ознаки:

- неузгодженість дій влади та непослідовність здійснюваної нею макроекономічної політики;
- незбалансована бюджетна та соціальна політика, які стали причиною виникнення інфляційних ризиків.
- обмежена дієвість та непрозорість грошово-кредитних механізмів регулювання економічної кон'юнктури;
- відсутність механізмів розв'язання суперечностей, що виникають в процесі реалізації бюджетної та монетарної політики ;

²⁷ <http://www.standardandpoors.ru/page.php?path=issuer&id=64;>

²⁸ <http://www.fitchratings.ru/regional/country/ratings/list/index.wbp>

²⁹ <http://do-finance.com/uanews/697-ukraina-stala-jekonomicheski-nesvobodnojj-stranojj.html>

- незбалансованість податкової та митної політики;
- безсистемна інвестиційна політика держави, яка не передбачає застосування сучасних механізмів стимулювання економічного зростання, зокрема щодо реалізації державно-приватного партнерства.

Нерозвиненість державних та ринкових інститутів проявляється у:

- відсутності функціональної єдності органів державної влади;
- надмірній політизації діяльності державних органів управління, що стало причиною перманентної політичної нестабільності;
- високому рівні корупції;
- значному рівні монополізації економіки;
- неефективній судовій системі.

Макроекономічні структурні диспропорції включають:

- низькорівневий технологічний уклад економіки, який не дозволяє забезпечити конкурентоспроможне економічне зростання.
- асинхронність розвитку фінансового та реального секторів економіки, що призводить до завищення цін на фінансові активи та фінансових спекуляцій

2.2. Прийняті антикризові заходи в Україні та їх оцінка

Стабілізаційні заходи, що вживались владою в кінці 2008 року не дали ефективних результатів, про що свідчать показники економічної динаміки (див. п. 2.1).

Поглиблення політичної кризи та розвал системи управління економікою ставлять під сумнів можливість реалізації заходів, передбачених Законом України „Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України” від 31.10.2008 № 639-VI. Крім того в січні поточного року вирішення проблем антикризового регулювання економіки України було значною мірою відтінено газовим конфліктом з Російською Федерацією.

Законом України „Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України” передбачались заходи щодо стимулювання інвестиційного попиту шляхом реалізації інфраструктурних проектів та

стабілізації банківської системи шляхом капіталізації та підтримки ліквідності. **Однак**, створення та функціонування Стабілізаційного фонду значною мірою залежить від виконання планів надходжень коштів від приватизації державного майна та розміщення державних облігацій. Водночас, слід відзначити систематичне невиконання плану приватизації та неможливість залучення істотних фінансових ресурсів від продажу державних облігацій через загрозу суверенного дефолту.

Для реалізації антикризових заходів у банківській сфері у IV кв. 2008 року активно використовувались кредити НБУ та кошти кредиту МВФ. Нав'язані Україні з боку МВФ умови використання кредиту „stand-by” („лібералізація валютного ринку”, зокрема) призвели до того, що НБУ з одного боку, рефінансував крупні українські банки з метою забезпечення їхньої ліквідності та надання кредитних ресурсів реальному сектору економіки, а з іншого боку – не виходив з інтервенціями на валютний ринок. В умовах різкого скорочення валютних надходжень від експорту товарів та зростання ажіотажного попиту на готівкову валюту комерційні банки використали отримані кредити на спекулятивні операції з валютою, посилюючи занепад реального сектору економіки, девальвацію гривні, різке скорочення рівня добробуту та довіри населення до влади та банківської системи.

Заходи антикризового регулювання були в основному пов'язані із введенням в дію ряду законів, прийнятих в кінці 2008 року. Крім того було вжито ряд заходів щодо регулювання банківської сфери, сфери державних фінансів та сфери соціального захисту.

Президентом України підписано наступні закони, що пов'язані із вжиттям антикризових заходів та вдосконаленням надання державної соціальної допомоги:

- Закон України № 799-VI «Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення впливу світової фінансової кризи на сферу зайнятості населення» (прийнятий 25 грудня 2008 року);
- Закон України № 800-VI «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва» (прийнятий 25 грудня);
- Закон № 796-VI «Про внесення змін до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» (прийнятий 24 грудня).

9 січня 2009 р. Президент України застосував право вето до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо мінімізації впливу фінансової кризи на розвиток вітчизняної промисловості». Однак вже 15 січня вето Президента України було подолано Верховною Радою України, незважаючи на те, що прийнятий Закон порушує цілу низку актів вищої законодавчої сили та міжнародних зобов'язань України³⁰.

Банківська сфера

Крім того важливим елементом подальшого антикризового регулювання в банківській сфері має стати спільна постанова Кабінету Міністрів та Національного банку «Про порядок рефінансування банків у період фінансово-економічної кризи» від 29 січня 2009 року. Національний банк України відтепер має погоджувати рішення про рефінансування банків у вигляді стабілізаційних кредитів та кредитів для підтримки ліквідності банківських установ з уповноваженим представником Кабінету Міністрів.

Сфера державних фінансів

Протистояння між політичними силами та гілками влади активно проявляється у бюджетній сфері. Нереальність виконання прийнятого Державного бюджету України на 2009 р. та потенційна загроза суверенного

---

³⁰ <http://www.president.gov.ua/news/12538.html>

дефолту є найбільш дискутованими питаннями в українському суспільстві після розв'язання газового конфлікту.

Теза про неможливість виконання бюджету ґрунтується на занадто оптимістичних основних прогнозних макроекономічних показниках (приріст реального ВВП – 0,4 %, індекс споживчих цін – 109,5 %), що лежать в основі розрахунку бюджетних показників, і оприлюднених Президентом України та Головою Державного казначейства України даних щодо виконання бюджету у січні 2009 року, що істотно відрізняються^{31,32}.

Основними ознаками близького дефолту в Україні на думку деяких аналітиків є різке зростання доходності українських державних облігацій (до 30-35% за останні чотири місяці) та ціни страховок від дефолтів за українськими цінними паперами (більше, ніж у 10 разів за останній рік) на фоні катастрофічних масштабів падіння промислового виробництва, зростання державного та корпоративного боргу³³.

Сфера соціального захисту

Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття прийнято постанову щодо профілактичних заходів, направлених на недопущення масового виникнення страхових випадків (звільнень). Фондом запропоновано підприємствам не звільняти співробітників, а тимчасово на півроку переводити їх на іншу роботу із збереженням за ним попереднього місця, або ж переводити їх професійну перепідготовку. При цьому фонд буде компенсувати роботодавцю частину витрат в розмірі мінімальної заробітної плати (до 1 квітня – 605 грн.), сум страхових внесків до фондів соціального страхування, а також оплати 5 днів тимчасової непрацездатності. Зважаючи на низький рівень відшкодувань викликає сумнів дієвість зазначеного заходу.

---

³¹ <http://pda.president.gov.ua/news/12799.shtml>

³² http://www.sprotiv.org/?cat=news_ukraine&id=1233512700

³³ http://www.ricardo.com.ua/invest/news_invest/69952